

หน้าต่างธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา ๑๕ มกราคม ๒๕๕๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมเนาะ โลกนี้นักเราต้องหาที่พึ่ง โลกอื่นเขาพยายามแสวงหาความ
ร่มเย็นเป็นสุขกัน แต่เราเป็นชาวพุทธเหมือนกัน เราเป็นคนเหมือนกัน เราก็แสวงหาความสุข
ของเราเหมือนกัน การแสวงหาความสุขทางโลก อาศัยโลกอยู่ โลกนี้อาศัยอยู่ชั่วคราวนะ แต่
จิตใจของเราถ้ามีคุณธรรมในหัวใจ มันมีที่พึ่งที่อาศัยตลอดไป ถ้าคำว่ามีที่พึ่งที่อาศัยตลอดไป
เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหาไป ประารถมาเป็นพระโพธิสัตว์ แสวงหาสร้างคุณ
งามความดีมาไม่มีต้นไม่มีปลาย

การแสวงหาอย่างนั้นมา แสวงหามาเพราะว่ามีสติปัญญา มีความเห็น ความรู้จริง
ความรู้จริงคือสร้างสมบารมีมาเป็นพระโพธิสัตว์ เวลามาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ถ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา
เวลาศึกษาธรรมจากเจ้าลัทธิต่างๆ การศึกษานั้นศึกษาแบบทางโลกๆ แต่เวลาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาศึกษาด้วยตัวขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง รื้อค้นในใจของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามันรื้อค้นตามความเป็นจริงอันนั้นมันมีถนนหนทาง มันมี
ความจริงขึ้นมา

ถ้ามีความจริงขึ้นมา มีถนนหนทาง มีตรอก มีชอก มีชอย เข้าตามตรอกออกตามประตู
มันเป็นความจริงขึ้นมา เพราะมีความจริงอันนั้น เพราะความจริงอันนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าถึงเสวยวิมุตติสุขๆ สิ้นสุดกันเสียที การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะสิ้นสุดกันเสียที การ
เวียนว่ายตายเกิดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์เวียนว่ายตายเกิดเพื่อคุณ
งามความดีนะ แต่คุณงามความดี การกระทำ คุณดี เป็นพระเวสสันดรเสียสละขนาดไหน เป็นคุณ
งามความดีของพระเวสสันดร แต่ชาวเมืองประชาชนไม่พอใจ จะขับออกจากราชวัง สร้างคุณ
งามความดีของพระเวสสันดร สร้างคุณงามความดีของพระโพธิสัตว์

สิ่งที่สร้างคุณงามความดีมาเพื่ออะไร เพื่อจิตใจใสง สละเป็นชาติสุดท้าย สละลูก สละเมีย สละทุกๆ อย่างขึ้นมาเพื่อปรารถนาเป็นพระโพธิญาณ เขาขับออกจากราชวัง เขาขับไม่มีที่อาศัย นี่ใจสั่งจะความดี ความจริงในการบำเพ็ญเพียรความเป็นพระโพธิสัตว์ แต่โลกเขาเห็นด้วยไหม ละ โลกเขาไม่เห็นด้วย โลกเขาไม่เห็นด้วยโลกเขาปฏิเสธเลย เพราะความปฏิเสธของเขา ความปฏิเสธของเขาเพราะความเห็นของเขาแก่นั่นใจ เรื่องของโลกๆ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาแล้วทำด้วยความมั่นคง ทำด้วยความพอใจ ทำด้วยความพอใจ ทำด้วยความเป็นจริง เพราะได้สร้างสมบุญญาธิการมา

คำว่าสร้างสมขึ้นมาจิตใจมันเข้มแข็ง จิตใจมีหลักมีเกณฑ์ มีหลักมีเกณฑ์ ทำสิ่งใดทำด้วยสติสัมปชัญญะ ไม่ใช่ทำความพลังเปลือ ไม่ได้ทำความจำเป็น ไม่ได้ทำเพราะมีการบีบบังคับ ไม่ใช่ ทำจริงๆ แหละ ทำความเป็นจริงขึ้นมาให้เป็นความจริงขึ้นมา พอเป็นความจริงขึ้นมา ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หมดชาติจากพระเวสสันดรไป ไปจุติบนสวรรค์ บนดุสิต รอเวลาๆ ถึงเวลามาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ มาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะเป็นชาติสุดท้าย ชาติสุดท้ายแล้วการประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง เพราะอะไร เพราะเกิดเป็นชาติสุดท้าย แล้วเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ถ้ายังไม่ได้้ออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็เป็นจักรพรรดิ ยังดำเนินการต่อไป แต่ด้วยอำนาจนามารือมาคั่น มีตรอก มีชอก มีชอย มีความเป็นจริง

บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุติปาตญาณ อาสวักขญาณมันเป็นความจริงขึ้นมา ชำระล้างกิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามความเป็นจริงอันนั้น มันถึงสว่างไสวในหัวใจใจ เสวยวิมุตติสุขๆ สว่างไสวอย่างนั้น เพราะความสว่างไสวเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสียเอง เป็นศาสดา เป็นผู้สอน เทวดา อินทร์ พรหมต่างๆ มาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเป็นกษัตริย์ในแคว้นต่างๆ จะทำสิ่งใดก็มาถาม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครจะทำคุณงามความดีสิ่งใดก็มาเรียกร้องเอาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้แนะ เป็นศาสดา รู้แจ้งทั้งโลกนอกและโลกใน เพราะมีความเป็นจริงในใจ เพราะมีความสว่างไสวในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

วิมุตติสุข ใจที่เป็นธรรมๆ ใจที่เป็นธรรมเป็นศาสดา ความจริงอันนี้ ถ้าความจริงอันนี้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถ้าถึงที่สุดแห่งทุกข์เราปรารถนากันอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือสัตว์ขันธ์สัตว์ หรือสัตว์ขันธ์สัตว์ก็เพราะแบบนี้ เวลาไปเอาปัญญาวัคคีย์ ไปเอาเยสะ ไปเอาชฎิล ๓ พี

น้อง เสร็จแล้วไปเอาองคฺลิมาล ไปรื้อสัตว์ขันธ์ ขนมาๆ ขนอย่างไร ขนเพราะอะไร เพราะใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริง มีเหตุมีผล มีหลักมีเกณฑ์ตามความเป็นจริง มันต้องมีความจริงขึ้นมา มันถึงจะเป็นความจริงขึ้นมา

ผู้ที่มาศึกษาเล่าเรียนมันก็มีแตกต่างหลากหลายกันไป แตกต่างหลากหลายไป ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสว่างไสว ปรารถนาสิ่งใด ปรารถนาสิ่งใด ต้องการตัดดวงสิ่งใด ประโยชน์จากธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทุกอย่าง แต่เวลาคนที่มึนกิเลสตัดหาความทะยานอยากโดยจิตนิสัยของเขา คุณติ คุณอย่างพระเทวทัต ออกมาบวชพร้อมกับพระนันทะ บวชพร้อมกับลูกกษัตริย์ทั้งนั้นออกมาบวชด้วยกัน ที่ไปดีก็ไปดีมหาศาลนะ แต่เวลาจิตใจที่มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันก็คิดก็ขวางไปตลอด

ในการเผยแผ่ธรรมก็คิดก็ขวาง ก็ชิงดีชิงเด่นจะเอาความเป็นจริงของตัวเอง แล้วมันไม่มี ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสว่างไสวครอบโลกธาตุ ในใจของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ในใจขององคฺลิมาลสว่างไสวไปหมด มันมีสังขธรรม มีความจริงในนั้น มันมีการกระทำ มันมีเหตุมีผล ถ้ามันมีเหตุมีผล คุณติ อย่างเทวทัตก็มาน โลภก็เขาก็มีของเขา มีเหาะเหินเดินฟ้าของเขา แต่ในใจเขาคิดอยากใหญ่ คิดอยากทำลายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่เป็นฉานโลภก็ในใจนั้นเสื่อมหมด เสื่อมจนไม่มีสิ่งใดเป็นความจริงในใจเลย

เทวทัตเสื่อมลาภ ให้ลูกศิษย์ลูกหาไปขอลากสักการะจากตระกูลเดิมของตัวเอง แล้วมานั้นเป็นคณะโกชณะ ฉะนั้นเป็นคณะโกชณะคือฉนรรวมกันไง เพราะของมันไม่มีใจ แต่เวลาภิกษุเรา เราบวชมา สิ่งต่างๆ เราฉนในบาตร ฉนเป็นส่วนของภิกษุองค์ใดที่บิณฑบาตมาเป็นวัตร ชุจดกวัตร เป็นวัตรของภิกษุนั้น ห้ามกัดแล้วฉนอีกไม่ได้ สิ่งที่เป็นจริง เป็นจริงบิณฑบาตด้วยลำแข้ง บิณฑบาตด้วยลำแข้ง แสวงหาสิ่งนั้นมาดำรงชีพ พอเทวทัตเสื่อมลาภ ให้ลูกศิษย์ไปขอเอาจากชาติตระกูลของตัวเอง แล้วมานั้นเป็นคณะโกชณะ

คณะโกชณะล้อมวงไง ฉนกันด้วยความเป็นคณะโกชณะ แล้วนางวิสาขาไปฟ้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าภิกษุทำอย่างนี้ พระพุทธเจ้าตรัสเป็นภิกษุฉนเป็นคณะโกชณะเป็นอาบัติ ทุกอย่างเป็นอาบัติๆ มา เพราะเวลาฉนหมดไม่มีความจริงในใจ เสื่อมหมด เสื่อมทั้งสังขจะความจริงในหัวใจ แต่ก็ยังมีความจำ ยังมีสิ่งที่ยังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม

อยู่ เอาสิ่งนั้นไปหลอกไปล่อ เอาภิกษุส่วนหนึ่งออกไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระสารีบุตรไปเอาคืนมา

เวลาแสดงธรรมๆ ก็แสดงเหมือนกัน แสดงโดยที่ความมีคบอดในใจของเทวทัต แต่เทวทัตถึงที่สุดแล้วเขาก็สำนึกตัวของเขาได้ สำนึกตัวของเขาได้ เขาจะมาขอมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ถึงเราๆ แต่ทุกคนจะมาลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาถึงแล้วๆ ถึงที่สุดแล้วจะมาเตรียมตัวไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปล้างหน้าล้างตาจากแคร่ ธรณีสูบไปเลย นั่นเพราะทำของเขา จิตใจที่สว่างไสวแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตใจที่เป็นศาสดาของเรา จิตใจที่เป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นความจริงของท่าน ท่านมีความจริงของท่าน มีความจริงคืออะไร มีความจริงคือมีมรรค มีผลใจ มีเหตุ มีการกระทำ มีความเป็นจริงใจ แต่จิตใจที่ไม่มีมีการกระทำ ไม่มีความเป็นจริง อาศัยๆ

ถ้าอาศัย อาศัยด้วยความสัมมาทิฏฐิ อาศัยไปค้นคว้าศึกษาขึ้นมามันก็เป็นคุณงามความดีของเรา แต่อาศัยขึ้นมาแล้วกิเลสในหัวใจของเรามันบิดมันเบือน มันอ้างมันอิง มันปรารถนาตามแต่ความพอใจของมัน มันมีคบอด ใจมันมีคบอด ถ้าใจมีคบอดมันมีสิ่งใดจะเป็นประโยชน์กับเราละ เราฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมของเรา ในจิตใจของท่านต้องมีคุณธรรม ต้องมีความสว่างไสวในใจนั้น มันเปรียบเหมือนบ้านเหมือนเรือน ถ้าบ้านเรือนถ้ามีความสว่างไสวมันมีแสง แสงสว่างออกมา ถ้ามีแสงสว่างออกมามันเป็นที่พึ่งอาศัย มันเป็นที่ปรารถนาของเขา

ในสมัยโบราณถ้าบ้านเมืองยังไม่เจริญเขาก็คู คูถิ ถ้าคนมีคบอดมันก็อาศัยแต่แสง แสงฟ้าแลบ แสงเดือน แสงตะวัน อาศัยสิ่งนั้น แต่ถ้าจิตใจที่มีธรรมละ บ้านเรือนสิ่งใดที่มันมีความสว่างไสวในหัวใจ ทำไม่ถึงสว่างไสว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาวางธรรมและวินัยนี้ไว้ มันมีถนนหนทาง มีตรอก มีชอก มีชอย มีการกระทำมันถึงจะเข้าตามตรอกออกตามประตู เข้าบ้านเข้าเรือนของตัวเอง เข้าที่ไหน เข้าที่หัวใจนี้ใจ ถ้าคนจะหาใจของตัวเองพยายามจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ายังหาใจของตัวเองไม่เจอทำสิ่งใด

เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสาธารณะ สิ่งที่ศึกษาธรรมมา ศึกษาธรรมมาขนาดไหน เราศึกษามา ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไม่ใช่ของเรา แล้วถนนหนทางของเราละ ตรอก ชอก ชอยของเราละถ้ามันไม่มีทำอย่างไร ถ้ามัน

มีมันทำอะไร องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ ปรีชา ปฏิบัติ ปรีชาคือการศึกษาศึกษามาศึกษามาแล้วมีแนวทางใหม่ ถ้าศึกษาไม่มีแนวทางนะ ศึกษาแล้วถ้ามีแนวทาง เพราะเพราะองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกวางไว้เอง ปรีชา ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ถ้าไม่มีปรีชา ไม่มีการศึกษาเราจะเอาที่ไหนกันมา เวลาองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกเรือกัน ออกประพาศปฏิบัติกับเจ้าลัทธิต่างๆ มันไม่มีความเป็นจริงอยู่ที่ไปศึกษากับเขา ก็ศึกษาเหมือนกัน แต่ศึกษาแล้วมันอันธู ศึกษาแล้วศึกษาจนจบกระบวนการของเขาแล้วมันไม่ได้ชำระล้างกิเลส ศึกษาแล้วมันไม่มีสิ่งใดเป็นคุณประโยชน์ในการประพาศปฏิบัติ มันมีคุณประโยชน์ในการเชื่อถือศรัทธาของเขา องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละทิ้งๆ สิ่งนั้นมา

เวลาองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาตามความเป็นจริง เสวยวิมุตติสุข เสวยวิมุตติสุข มันสว่างไสวในหัวใจ มันมีความสุขใจ แต่ในเมื่อเกิดมาเป็นองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในเมื่อร่างกาย ร่างกายมันก็ต้องการอาหารเป็นเรื่องธรรมดา เวลาองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเผยแผ่ธรรม เทวดาถวายบาตร ๔ ใบ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอธิษฐานให้เหลือใบเดียว อนาคตังสญาณ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์เดิมมาทำอะไร พุทธประเพณีทำอะไร ออกบิณฑบาต ออกบิณฑบาตเพื่อมาเลี้ยงชีวิตใจ ออกบิณฑบาตมาเพื่อร่างกายนี้ได้มีอาหารใจ อาหารดำรงชีวิตไว้ ปัจจัย ๔ ปัจจัย ๔ ใจ

สิ่งที่องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางธรรมและวินัยไว้อย่างนี้ เพราะมีความจริงอันนั้น เสวยวิมุตติสุขอย่างนั้น แล้วเผยแผ่ธรรมมาอย่างนี้ เผยแผ่ธรรมมาคนเราเกิดมามีกายกับใจ มันก็มีเรื่องโลก เรื่องปัจจัยเครื่องอาศัยเหมือนกัน ถ้ามีปัจจัยเครื่องอาศัยเหมือนกัน เราเกิดมาเราเกิดมาเราก็มีกายกับใจเหมือนกัน ถ้ามีกายกับใจขึ้นมา เรามาศึกษาธรรมขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราก็ศึกษา ศึกษาขึ้นมา ศึกษาแล้วเราประพาศปฏิบัติใหม่ ปรีชาแล้วปฏิบัติ ถ้าเราจะปฏิบัติเราจะปฏิบัติอย่างไร ไม่มีถนนหนทาง ไม่มีทางที่เจริญก้าวหน้าแล้วทำอะไร

คูลี เวลาที่มีบ้านมีเรือน มีหมู่บ้านต่างๆ ถ้าเวลาเขาปิด เขามีการกั้นแก่งกัน เขาปิดถนนหนทางกัน มันไม่มีทางไปนะเขาเดือดร้อนกันไปหมด เขาต้องร้องเรียนว่าสิ่งนี้เป็นสาธารณะประโยชน์ เอาเป็นของตนเองได้อย่างไร ถ้าสาธารณะประโยชน์ นี่ก็ถนนหนทาง ตรอก ซอก ซอยที่เข้าไปสู่บ้านเรือนของเรา เราศึกษามาๆ มันก็ได้แต่ทฤษฎีมา ได้แต่แผนที่มา แล้วบ้านเรือน

เราอยู่ไหนล่ะ บ้านเรือนเราอยู่ไหน ตรอก ซอก ซอยเป็นอย่างไร ถ้ามันจะมีตรอก มีซอก มีซอย ขึ้นมามันก็จะเข้าสู่บ้านผู้เรือนของเรา ก็ต้องปฏิบัติสิ ทำขึ้นมาให้มีตรอก มีซอก มีซอยของเรา ขึ้นมา ถ้ามีตรอก มีซอก มีซอยมันก็มีถนนหนทางเข้าไปสู่ใจเราใช่ไหม

ศีล สมาธิ ปัญญา มันอยู่ไหน ถ้าไม่มี ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีชีวิตอยู่นะ เวลาเทศนาว่าการ พุทธกิจ ๕ เข้าขึ้นมาถึงญาณแล้ว ถึงญาณจะออกบิณฑบาต จะออกบิณฑบาต จะโปรดสัตว์ๆ โปรดสัตว์คนใดก่อน เขามีอำนาจวาสนาแก่ไหนจะโปรดสัตว์ก่อน เข้าออกบิณฑบาต ตั้งแต่ก่อนรุ่งถึงญาณ ออกบิณฑบาต บิณฑบาตแล้วทำกตกิจ ทำกตกิจเสร็จแล้วเทศนาว่าการพวงมกราวาส ตกหัวค่ำขึ้นมาสอนพระ กลางคืนขึ้นมาสอนเทวดา ถึงญาณ พุทธกิจ ๕ เป็นกิจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรรณามารือสัตว์ขันธ์สัตว์ รือสัตว์ขันธ์สัตว์ตามความเป็นจริงอันนั้น

ถ้าเป็นความจริง ความจริงถึงญาณ เทศนาว่าการเอา แล้วผู้ที่มีอำนาจวาสนาละ ผู้ที่มีอำนาจวาสนาได้ยินได้ฟังแล้วมีหลักมีเกณฑ์ใหม่ ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการนะ แม้แต่ฆราวาส เหมือนกับของที่คว่ำให้หงายขึ้นมา ได้สิ่งนั้นมาเป็นคุณประโยชน์ไง ถ้าได้เป็นคุณประโยชน์จริง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีพระชนม์ชีพอยู่ ทำอย่างนี้ เวลาคนที่ออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนถึงได้ความเป็นจริง มันสว่างไสว มันครอบคลุมไปหมดสหชาติ เกิดพร้อมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครปรรณานาขนาดไหน คุณเจ้าลัทธิต่างๆ เชื่อมลากลๆ พยายามจะหาคนเข้ามาบวชในพุทธศาสนาเพื่อเอาลากสักการะ

เขาบวชมาเพื่อลาภ บวชมาเพื่อความเป็นอยู่ของเขา แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนา คุณพระกัสสปะ ปะสี พระกัสสปะ พระรัฐपाल พ่อแม่ไม่ให้บวชทั้งนั้นแหละ พ่อแม่ไม่ให้บวช พยายามชวนชวายๆ เขาสร้างวาสนาของเขามา พอสร้างวาสนาของเขามา เขาบวชเมื่อแก่ พระกัสสปะ บวชเมื่อแก่ ให้กรรมฐานมา แล้วพยายามรื้อค้นขึ้นมาในใจของพระกัสสปะ พระกัสสปะเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่ง เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้น

พอศึกษาเล่าเรียนมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้าขึ้นมามันเป็นความจริง ขึ้นมา ความจริงขึ้นมาในใจดวงนั้น เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีคุณธรรมในหัวใจจริงๆ เพราะมีคุณธรรม เพราะมีเหตุมีผลมันถึงมีสัจจะ มีความจริง แล้วปฏิบัติตามความเป็นจริง ขึ้นมา แล้วสิ่งต่างๆ ส่งต่อเนื่องๆ มา สิ่งต่อเนื่องมามันก็เป็นทฤษฎีทั้งนั้นแหละ ศึกษามาก็ศึกษา

มาเพื่อเป็นแนวทาง คุณติ ทางโลกเขาว่าปรีชามันคง มันคงเพราะการศึกษา การศึกษาเพราะศึกษา แล้วชาวพุทธมีความรู้ เพราะมีความรู้ มีปรีชาถึงจะได้ปฏิบัติ ที่นี้ความรู้ขึ้นมา ความรู้เป็นอย่างไรละ ความรู้ขึ้นมาแล้วยึดความรู้เป็นเราละ

ถ้ายึดความรู้เป็นเรามันไม่มีความจริง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านออกประพฤติปฏิบัติ ตามความเป็นจริงของท่านขึ้นมาท่านก็รู้คั่นอย่างนี้ ทฤษฎีก็มีอยู่ แผนที่เครื่องดำเนินมืออยู่ แต่จะไปถือเอากับใคร ถนนหนทางมันไม่มี กิเลสมันปิดกั้นหมด กิเลสในใจของสัตว์โลกมันไม่เชื่อว่ามีมรรค มีผล มันไม่เชื่อว่ามีความจริงอยู่ มันไม่เชื่อว่ามันมีตรอก มีชอก มีชอย มันไม่เชื่อว่ามันจะเป็นไปได้ จิตใจของคนก็เป็นแบบโลกนี้แหละ เกิดมาก็ใช้ชีวิตแบบโลกนี้ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก็ศึกษามาเพื่อความรู้ มันก็เหมือนกับเราดูเดือน ดูดาวว่ามันลอยอยู่บนฟ้า แต่เราไม่มีความสามารถที่จะหยิบขึ้นมาเอามาเป็นของเราได้

ศึกษามาเป็นอย่างนั้นมันไม่มีมรรค ไม่มีผล มันไม่มีความเข้มแข็ง มันไม่มีความจริง ถ้าไม่มีความจริงมันก็ได้แต่แห่งคุณของเขา นี้ก็เหมือนกัน เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านก็พยายามชวนชวายนของท่าน ชวนชวายนมา ชวนชวายนเอาความเป็นจริงมาให้ได้ ล้มลุกคลุกคลานมาขนาดไหน ถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง มันจะเจริญที่ไหนละ เจริญที่ไหน ในเมื่อปรีชามันเข้มแข็ง ถ้าในการทฤษฎี ในการศึกษาเข้มแข็งแล้ว ศาสนาจะมั่นคง แล้วมันคงมันคงที่ไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาศึกษามาๆ ทำของในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา มันไม่มีเหตุมีผลของมันขึ้นมา

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านออกประพฤติปฏิบัติของท่านก็เหมือนกัน ทฤษฎีมันมีอยู่ ทฤษฎีมีอยู่ แต่ความเป็นจริงละรู้คั่นมันขึ้นมาจอนใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมีคุณธรรม มีความจริงขึ้นมา มันสว่างไสวในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านถึงมีหนทาง มีตรอก มีชอก มีชอย วางข้อวัตรปฏิบัติมาให้เราประพฤติปฏิบัติกัน ถ้าเราฟังข้อวัตรปฏิบัติให้ประพฤติปฏิบัติกัน ถ้าเป็นความจริงนะเราก็ต้องชวนชวายนให้มันเป็นจริงขึ้นมาในใจเรา

ถ้ามันมีศีล ศีลคือความปกติของใจ ศีลเราปกติไหม ถ้าศีลเราปกติ ศีลเรามีความเป็นจริงขึ้นมา เป็นจริงที่ไหน เป็นจริงที่ว่าเจตนาของเราไง วิญญาณอาหาร มันคิดชั่ว มันคิดมักใหญ่ มันคิดจินตนาการไปหรือเปล่า ถ้ามันจินตนาการไปมันจะได้สิ่งใดมา มันก็จินตมยปัญญา แต่ถ้ามัน

ปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา มันมีสติ มีศีลโดยความบริสุทธิ์ใจของตัว เวลากำหนดพุทโธ ทำปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา ถ้ามันสงบระงับเข้ามา มันจะเริ่มเข้าสู่การปฏิบัติไง มีศีล มีสมาธิ มีปัญญาขึ้นมาตามความเป็นจริงมันก็มีตรอก มีชอก มีชอย มีความเป็นจริง ถ้าทำจริงมันก็จะมีความจริงอันนั้น

ถ้าทำไม่จริง ในเมื่อมันมีข้อวัตร มันมีความจริงในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็วางของท่านไว้ เหมือนบ้าน บ้านถ้าเข้าตามตรอกออกตามประตูมันก็จะเข้าสู่บ้านนั้นได้ แต่เราเห็นแต่บ้านของคนอื่น ในบ้านของเขาสว่างไสว หน้าต่างมีแสงไฟออกมา หน้าต่างมีแสงไฟออกมานะ แสงสว่างจากหน้าต่างนั้น เราเห็นแต่หน้าต่างนั้นด้วยจินตนาการของเรา ไม่มีตรอก มีชอก มีชอย ไม่มีสติจะความจริง มันจะเข้าตามหน้าต่างนั้นนะ ถ้ามันจะเข้าตามหน้าต่างนั้นมันจะเข้าได้ไหม ถ้ามันจะเข้าโดยทางโลกมันก็คิดว่าทำไมจะไม่ได้ ก็ปีนเข้าไป ถ้ามันตึกสูงนักเราก็อ่อนตัวลงมาจากข้างบนก็ได้ เราปีนขึ้นไปก็ได้ เราจะเข้าอย่างไรเข้าตามหน้าต่างนั้น

นี่คือความเห็นใจ นี่คือความคิด ความเห็น ความจินตนาการของตัวว่าทำอย่างนี้ได้ จะเข้าถึงสังขารก็ได้ หน้าต่างธรรมๆ คุณิ เวลาถ้าเราไม่มีครูบาอาจารย์ของเรา เราปฏิบัติไปมันไม่มีสังขาร บ้านหลังนั้น หัวใจหัวใจนั้นไม่มีความสว่างไสว ไม่มีสังขาร ไม่มีสิ่งใดเป็นความร่วมมือเย็นเป็นสุขสู่หัวใจนั้น มันจะเอาความร่วมมือเย็นเป็นสุขไปไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา วิมุตติสุขๆ เพราะสติจะอันนั้น ธรรมชาติอันนั้นมันมีคุณธรรมอยู่ในนั้น ถ้ามีคุณธรรมอยู่ในนั้นมันเหนือโลกใจ

ถ้ามันเหนือโลก ไม่ลำเอียงเพราะรัก ไม่ลำเอียงเพราะชัง ไม่ลำเอียงสิ่งใดทั้งสิ้น จะพูดสิ่งใดพูดตามข้อเท็จจริงนั้น เพราะมันเกิดเหตุอย่างนั้น มันเป็นอย่างนั้น อานาจาสนาคคนเป็นแบบนั้น วิธีการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เทศน์ปัญหาวิคัลยก็อย่างหนึ่ง พอไปเทศน์ยสะก็อย่างหนึ่ง เวลาไปเทศน์ชฎิล ๓ พี่น้อง บูชาไฟก็อย่างหนึ่ง เพราะมันเป็นจริง มันเป็นนิสัยของเขา พูดสติจะตรงตามสติจะ ตรงตามจิตตนิสัยของจิตดวงนั้น การประพฤติปฏิบัติมันก็เป็นความจริงขึ้นมาจากใจดวงนั้น เพราะอะไร เพราะวิมุตติสุข เพราะมีสังขารในใจ เพราะมีสังขารในใจอันนั้น

มันมีสติจะ มีความเป็นจริง ซึ่งแนวทางอันนั้นมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงของครูบาอาจารย์ของเรา ท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ ท่านเป็นหลักชัยของกรรมฐานเรา ถ้าท่านเป็นหลักชัยของกรรมฐานเรา หัวใจของท่าน คุณิ บ้านเรือนของท่านสว่าง

ไสวครอบงำพวกเรา วางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้พวกเราประพฤติปฏิบัติตาม ถ้าเราจะปฏิบัติตามนั้น เราก็ต้องทำความเป็นจริงของเราขึ้นมา ไม่ใช่เห็นแสงสว่างนั้น เอาแสงสว่างนั้น เพราะแสงสว่างนั้นทำให้เราปลื้มใจใช่ไหม

ถ้าเราศึกษาทฤษฎี ศึกษาทฤษฎีมันก็เป็นแผนที่เครื่องดำเนิน มันไม่เห็นแสง เห็นสีอะไร เพราะมันเป็นกระดาษเปื้อนหมึก กระดาษนั้นเปื้อนหมึกให้เราศึกษา ศึกษาเพื่อเป็นความจริง แต่ในทางปฏิบัติ ในทางปฏิบัติข้อวัตรปฏิบัติของครูบาอาจารย์ท่านวางไว้อยู่แล้ว ถ้าวางไว้เราจะทำเป็นจริงล่ะ เราก็อาศัยอันนั้นเป็นการดึงคุณ ผู้นำของเราท่านมีคุณธรรมในใจของท่าน ท่านมีคุณธรรมในใจของท่าน เราเชื่อมั่นสิ่งนั้น มีศรัทธา มีความเชื่อ ความเชื่อ ความมุ่งมั่นของเรา เราเดินตามรอยแนวทางของท่าน ถ้าเราเดินรอยตามแนวทาง แสงสว่างทำให้เราชุ่มชื้น ทำให้เรามีกำลังใจ ทำให้เราประพฤติปฏิบัติ ถ้าไม่อย่างนั้นมันก็ย้อนกลับมาสมัยท่าน

สมัยท่านท่านพยายามชวนขวายของท่านนะ มันไม่มีใครบอก ไม่มีใครสอน ต้องศึกษาดูตามทฤษฎี ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าภาคปริยัติ ศึกษาแล้วก็คลำไป คลำไป บุกเบิกไป พยายามไป คอยดูแลใจของตัวเอง คอยดูแลใจให้มันถูกต้องดีงามแล้วประพฤติปฏิบัติไป แล้วใจของเรามีกิเลส คนมีกิเลสทุกคน คนเกิดมามีกิเลส คนเกิดมามีกิเลสแต่ได้สร้างคุณธรรมมา ได้สร้างอำนาจวาสนามา มันยังมีสติ มีปัญญา แม้แต่มีกิเลส กิเลสมันคอยหลอกคอยล่อ คอยชักคอยจูงขนาดไหนก็พยายามฝืนมัน แล้วยึดไว้ ยึดทฤษฎี ยึดธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ แล้วพยายามทำไป เพราะมันถึงคราว

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีชีวิตพระชนม์ชีพอยู่ ความสว่างไสวในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันครอบงำให้มีความร่มเย็นเป็นสุขทั้งนั้นแหละ ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปแล้ว สมัยโบราณครูบาอาจารย์ท่านก็ยังประพฤติปฏิบัติกันมา ท่านมีความจริงมา มันมีผู้ขึ้นมาตลอด แต่พอล่วงผ่านเวลานั้นไปมันก็เหมือนกับเมฆหมอกมันเข้ามาปิดบังให้แสงนั้นสลัวไป เวลาบ้านหลังใดปลูกต้นไม้ไว้คลุมพื้นที่หมดมันก็คลุมแสงนั้นไป ถ้าแสงนั้นมันส่งมา แสงนั้นมันสว่างไสวมา เหมือนหมามันเห็นดวงจันทร์ เห็นเครื่องบินมันก็เท่าก็หอมมัน ไปอย่างนั้นแหละ แต่มันไม่ได้ตามความเป็นจริงอย่างนั้น

ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปๆ สัจจะมันมีอยู่ สัจจะความจริงมันมีอยู่ แต่มันไม่มีแสงนั้น ไม่มีการชี้นำนั้น ไม่มีสิ่งใดที่คอยบอกแนวทางนั้น คุณ

ติ เวลามันมีคตินิท หน้าต่างธรรมๆ สัจธรรมมันมีแสงสว่างออกมา ถ้าใครมีแสงสว่างออกมามันให้แนวทางเราได้ เรามองไปแล้วเราก็มันใจนะ เรามองไปแล้วเห็นบ้าน เห็นเรือน เห็นมีแสง มีครุ มีอาจารย์คอยให้กำลังใจ คอยชี้แนะ คอยบอกเราเราก็อบอุ่นนะ แต่เราอยู่ป่าอยู่เขาไม่มีสิ่งใดเลย มีแต่ดวงดาว มีแต่พระจันทร์ ดวงดาว มันสุดความเอื้อมถึง มันก็น้อยเนื้อต่ำใจ มันก็ไม่อบอุ่นหัวใจ แต่ถ้ามันมีความจริงเราก็ชวนขวย

แล้วในสมัยปัจจุบัน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านยังมีร่องมีรอยของท่านอยู่ หน้าต่างธรรมๆ ใจ เราก็เอาสิ่งนี้มาเป็นแนวทาง แต่ถ้ามันตามความเป็นจริงมันต้องมีตรอก มีชอก มีชอย มีถนนหนทางเข้าไปสู่เปิดประตูบ้านนั้นให้ได้ เข้าสู่หัวใจเราให้ได้ แต่เราเห็นแต่แสงสว่างจากหน้าต่างนั้นนะ แล้วคนที่ปฏิบัติไม่มีสัจจะความจริง มันก็คิดจินตนาการไปนะ มันจะค้าถ่อเข้าทางหน้าต่างนั้นนะ หน้าต่างมันมีกำแพง มันมีรั้ว มันมีฝักกั้นอยู่ มันเข้าไปมันเข้าไม่ได้หรอก มันเข้าไปมันติดหมดแหละ หน้าต่างเดี๋ยวนี้อะไรก็ติดกระจก มันเข้าไปมันก็ชนกระจกออกมาทั้งนั้นแหละ มันเข้าไม่ได้ แต่ด้วยความคิดของเรา

จะนั้น เวลาเขาประพฤติปฏิบัติกันถึงบอกว่าค้าถ่อเข้าไปเลย โดดแล้วพุ่งเข้าไปเลย เพราะอะไร เพราะไม่มีตรอก มีชอก มีชอย ไม่มีเหตุมีผล ไม่มีการกระทำ มันเอาธรรมะมาจากไหนล่ะ มันเอาธรรมะมาจากไหน มันเป็นความเห็นนะ แต่แสงจากหน้าต่างนั้นก็อ้างอิงกันไป พออ้างอิงไปมันบอกถึงข้อเท็จจริงในใจ มันบอกถึงความมีอยู่จริงหรือเปล่า ถ้ามันไม่มีความอยู่จริง สิ่งที่คุณธรรมในใจนั้นมันไม่มี

ถ้ามันจะมีล่ะ มันมี คุสติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดที่สวนลุม เราเกิดมาชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เกิดเป็นชาติสุดท้ายยังศึกษาเล่าเรียนมา ศึกษาจนได้เป็นกษัตริย์ ศึกษาเล่าเรียนจนเป็นกษัตริย์ เวลาออกบวช เวลาออกแสวงหาสัจธรรมยังอีก ๖ ปี คั่นคว่ำมาอยู่ ๖ ปี แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา ก็มันเป็นจริงขึ้นมา โคนต้นโพธิ์นั้น บุปผาพินิวาสานุสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวัชยญาณ มันมีถนนหนทาง มันมีเหตุมีผล มีที่มา

เวลาเทศน์ธรรมจักๆ ทเวเม ภิกขเว ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ อะไรเสพ อะไรไม่เสพล่ะ แล้วมันปฏิบัติปฏิบัติเป็นอย่างไร ธรรมจักรมันเป็นอย่างไร คำธิชอบ งานชอบ เพียรชอบมันชอบอย่างไร ถ้าความชอบธรรมขึ้นมา สิ่งที่เป็นจริงขึ้นมา เทศน์ธรรมจักๆ ขึ้นมา พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม เพราะมันมีเหตุมีผล มีที่มาที่ไป มีการกระทำ แล้วมันเป็นจริง เพราะ

ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ มีความปลื้มใจ เทศนาว่าการเทศน์อนัตตลักขณสูตรขึ้นมา พระอรหันต์ขึ้นมาเป็น ๕ องค์ รวมทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น ๖ เริ่มต้น

มันมีเหตุมีผล มีที่มาที่ไปมันก็เป็นจริง เวลาในสมัยปัจจุบันนี้หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านตามความเป็นจริงขึ้นมา ท่านก็ทำความจริงของท่านขึ้นมาในหัวใจของท่าน แล้วมันแนวทาง ในปัจจุบันนี้ คุณติ มันแตกแขนงกันไปมากมาย จะก้าวเข้าทางหน้าต่างธรรมๆ นั่นแหละ หน้าต่างธรรมนั้น คุณติ ท่านเป็นความอบอุ่น แสงนั้นส่องช่องทางให้เรา ในเมื่อเรายังเห็นแสง เห็นทางเดิน เห็นเหตุเห็นผลเราก็จวนขวายของเรา ทำให้ได้จริง ถ้าทำให้ได้จริงมันจะเป็นจริง ทำให้ได้จริงตั้งสติ ทำอย่างไรก็ได้แต่ต้องค้นคว้าหาความจริงของเราให้เจอ

ถ้ามันค้นคว้าหาความจริงเราไม่เจอ เริ่มต้นจากสัญญาอารมณ์ เริ่มต้นจากความรู้สึกลึกซึ้ง คิด ความรู้สึกนึกคิดมันเป็นโลก โลภียปัญญา โลภียปัญญาจินตนาการไป จะก้าวเข้าสู่สังขารอันนั้น จะเข้าสู่หน้าต่างธรรมอันนั้น มันเข้าไม่ได้หรอก เข้าไปมันเจอกำแพง ดิคกำแพงนั้นเข้าไปไม่ได้ กำแพงคืออะไร กำแพงคือกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเรานั้นล่ะ แต่พอมันจินตนาการไปเรื่องโลกๆ โลภียปัญญา ทำอย่างไรให้มันสะดวกสบาย ทำอย่างไรให้มันตามความพอใจของตัวเอง สิ่งนี้คือสัจจะ แล้วมันเป็นกระแสสังคมเชื่อกันไป เชื่อกันไปเพราะอะไร เพราะเราเป็นนักบวช เราเป็นพระด้วยกัน เราเป็นคนอ้างอิงถึงครูบาอาจารย์ที่เป็นฝ่ายปฏิบัติ แสงนั้นเอามาห่ม ห่มตัวเองไว้ซะ

สิ่งที่ความจริง แสงสว่างนั้น ช่องทางนั้นเขามีไว้ให้ประพฤติปฏิบัติ เขามีไว้ให้เราแก้ไข สิ่งที่จะเป็นกำแพง สิ่งที่จะเป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเรา ไม่ใช่สวมรอยเอาเป็นสมบัติของเรา ถ้าเอาเป็นสมบัติของเราแล้วจินตนาการไปไม่มีเหตุไม่มีผลเลื่อนลอย เพราะความเลื่อนลอยอันนั้นมันถึงไม่มีจุดยืน มันถึงไม่มีคุณธรรม ไม่มีสังขารออกมาจากใจ แต่ครูบาอาจารย์เราท่านเอาแสงนั้น เพราะการศึกษา การศึกษาภาคปริยัติก็แสงนั้นแหละ ในสังขาร ในสังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษาตามนั้น แล้วพยายามทำความจริงขึ้นมา เราเห็นแสงนั้นเพื่อความอบอุ่นว่ามันมีอยู่จริง แต่เวลาเราจะเอาความจริงของเราขึ้นมาเราต้องสร้างถนนหนทางของเราขึ้นมา

มรรคโคทางอันเอก ถ้าไม่มีมรรคโค ไม่มีทางที่เราจะหาทางลัดเลาะเข้าไปสู่บ้านเรือนของเรา คือไปสู่วิวใจของเรา ในวิมุตติสุขขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชา ทำลายอวิชชา นั่นละสังขารมอันนั่นละ ธรรมธาตุ มีความสงบร่มเย็น มีความสุขอยู่ที่นั่น วิมุตติสุขๆ แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาเราก็มีชีวิตจิตใจเหมือนกัน เราก็มีจิตเวียนว่ายตายเกิดเหมือนกัน แต่ในปัจจุบันเรามีศรัทธา มีความเชื่อในสังขารมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าศึกษาปริยัติเราก็ศึกษากันมาพอสมควรแล้ว ถ้าเราไม่ศึกษามาสมควรเราจะไม่มีความมั่นคงอย่างนี้ เพราะเราศึกษามามั่นคง เราฟังเทศน์ครูบาอาจารย์กันมาเยอะ นี้ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์มาเยอะเป็นคตธรรมๆ สิ่งที่ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านขึ้นมาเป็นความจริงของท่าน แต่เราศึกษา เราศึกษามาเพื่อเป็นคตธรรมกับเรา ถ้าเป็นคตธรรมกับเราแล้วเราจะเริ่มปฏิบัติของเราแล้วละ ปริยัติให้ปฏิบัติ ถ้าการปฏิบัติขึ้นมาตั้งสติไว้ ตั้งสติไว้มันจะเป็นความจริงของเรา เวลาเรากินอาหารเราไม่ต้องการให้ใครกินแทนเรา เวลาทำงานไม่อยากจะทำ จะทำอาหารให้คนอื่นทำให้ แต่เวลากินเราอยากจะทำเอง

นี่ทางโลกเขาทำกันได้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นธุรกิจการค้า แต่เวลาจะเอาสังขารมจิตใจมันเสวยอารมณ์ จิตใจมันเสวยความสุข ความทุกข์ จะจ้างใครมาสุข มาทุกข์ให้แทนเรา เราจ้างใครให้หาวิมุตติสุขมาให้เรา มันไม่มี ถ้ามันไม่มีเราจะต้องทำของเราเอง ถ้าเราทำของเราเองเพราะเรามีศรัทธาความเชื่ออยู่แล้ว จะทุกข์ทนเจ็บใจ จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน เวลาประพฤติปฏิบัติต้นทุนเท่ากัน ถ้าต้นทุนเท่ากันแล้ว ใครมีสติปัญญาอย่างน้อยแค่ไหน มีความเข้มแข็งแค่ไหน ถ้ามีความเข้มแข็งขึ้นมา เราจะสร้างทางเราแล้ว นี่คำริชอบ

คำริชขึ้นมาถึงการกระทำ งานทางโลก งานทำหน้าที่การงานเราก็ได้ทำของเรามาแล้ว งานทางโลกที่เขาว่าทุกข์ๆ ยากๆ เขาพยายามบากบั่นกันเราก็ทำประสบความสำเร็จของเราแล้ว เราเป็นชาวไร่ชาวนา เราก็ได้ทำไร่ทำนาของเราพร้อมแล้ว สิ่งที่เราวางไว้ แต่ขณะนี้ปัจจุบันเราจะแสวงหาใจของเรา เราจะแสวงหา เพราะเราเป็นชาวพุทธ เราก็อยู่ในหน้าต่างธรรม อยู่ในแสง อยู่ในในการคุ้มครองดูแลของครูบาอาจารย์เรา เพราะเป็นชาวพุทธเหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

เราเป็นพระ เราเป็นภิกษุ เป็นนักรบ เป็นผู้ที่แสวงหา ถ้าเราเป็นนักปฏิบัติ เราเป็นอุบาสก อุบาสิกาเราก็เป็นนักรบ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ มันขาดตกบกพร่องไปที่ไหนล่ะ มันไม่ขาดตกบกพร่องไป มันจะขาดตกบกพร่องก็ความจริงของเรานี่แหละ มันจะขาดตกบกพร่องเพราะเรามักง่าย เห็นใครเขามาบอกเลย หน้าต่างธรรมนั้นคำถ่อเข้าไปเลย โศคพุ่งหลาวเข้าไปเลย เข้าไปมันก็ไปชนกำแพงออกมาเท่านั้นแหละ

กำแพงคืออะไร กำแพงคือความไม่จริง กำแพงคืออวิชา กำแพงคือกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เพราะมีอวิชา มีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แต่อาศัยธรรมของครูบาอาจารย์ อาศัยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วอ้างอิง ทั้งๆ ที่ตัวก็รู้ ถ้าตัวไม่รู้มันทำไมไม่มีความจริงแสดงออกมัละ ทั้งๆ ที่ตัวก็รู้ ถ้าตัวก็รู้ ถ้าเราเป็นสุภาพบุรุษ เราเป็นคนที่มื่อ่านาจวาสนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อุทกดาบส อาฬารดาบส สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ เจ้าชายสิทธัตถะมีความรู้เสมอเรา มีความเห็นเหมือนเรา เป็นอาจารย์ได้ สั่งสอนสัทธาวิหาริกในสำนักนั้นได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เอาๆ

นี่ก็เหมือนกัน มันจะคำถ่อ มันจะโศคพุ่งหลาวเข้าไปในหน้าต่างนั้น เข้าสู่สังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นมันเป็นไปได้ มันเป็นไปได้เพราะมันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก อวิชาของเรามันปิดกั้นอยู่ เพราะมันปิดกั้น เพราะมันปิดกั้นมันเป็นกำแพง ถึงจะมีช่องแสงอันนั้น เพราะเราเป็นชาวพุทธไง เราเป็นชาวพุทธที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ใจ เมื่อไรภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังไม่เข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจบบ้างของลัทธิต่างๆ

ลัทธิต่างๆ ผู้มีความเห็นแตกต่าง เขาก็บอกของเขาถูกต้องๆ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อใดถ้ามีผู้รู้จริง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมๆ มา จนถึงที่สุดบัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจบบ้างของลัทธิต่างๆ ได้ อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะนิพพาน ผู้ที่รู้จริงมี หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราเป็นความจริงมี ถ้าเป็นความจริงมีมันกล่าวแก้ได้ไง กล่าวแก้สิ่งที่โศคพุ่งหลาว โสคที่โศคคำถ่อ โสคที่เอาตัวลงมา

ไอนี้มันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นเวลาวิทยาศาสตร์ที่เราเทียบเคียงว่ามันน่าจะเป็นไปได้ว่าเราจะเข้าทางช่องหน้าต่างนั้นได้ แล้วก็ป็นกระแสสังคม เป็นกระแสให้พวกเราเชื่อถือกันว่า

การปฏิบัติทำอย่างนี้ก็ได้ แล้วความจริงละ ความจริงมันไม่มี แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านบอกว่าทำความสงบของใจมาก่อนนะ ถ้าทำความสงบของใจคำริขอบ

คำริขอบไป สุขทุกข์ก็คือเราไป การเกิดก็เราเกิดมานี่เอง เวลามันทุกข์ก็เรานี้แหละทุกข์ แต่เพราะเราเชื่อ มีศรัทธาความเชื่อ แสงสว่างนั้น ศีลาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ โดยสายเลือด โดยสายเลือด โดยประเพณีวัฒนธรรมเราก็ได้เห็น การทำบุญมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย โตขึ้นมาเราได้อยู่ท่ามกลางภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา อยู่ท่ามกลางผู้ที่ชวนชวนแสวงหาสังฆธรรมกัน

เราอยู่ท่ามกลาง ถ้าเขาท่ามกลางมีครูมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ สังคมใดปฏิบัติเชื่อตรง ผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าเขาเชื่อตรงต่อสังฆธรรม แล้วปฏิบัติธรรมตามความเป็นจริง สิ่งนั้นจิตใจของเราเป็นสุภาพบุรุษ เราปฏิบัติตามนั้น เราเชื่อตามนั้น แล้วเราทำความเป็นจริงของเราขึ้นมาให้ได้เช่นนั้น ถ้ามันได้อย่างนั้นคำริขอบ ถ้าคำริขอบทำความเป็นจริงขึ้นมามันก็มี มันจะมีถนนหนทาง มันจะมีตรอก มีชอก มีชอย มันจะเข้าตามตรอก ออกตามประตู ไม่ใช่เข้าทางหน้าต่างนั้น ถ้าเข้าตามประตู ประตูอยู่ไหน

พุทโธ พุทโธ พุทโธเพื่อให้จิตมันสงบเข้ามา ขณิกสมาธิ อุจารสมาธิมันจะเข้าไปสู่ประตูนั้น ถ้าเข้าไปสู่ประตูนั้น บ้านของเรายังไม่ได้เดินไฟเข้าบ้านเรา เข้าในบ้านของเรากลางวันมันก็สว่าง กลางคืนมันก็มีไฟ ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกใดๆ ทั้งสิ้น แต่มันก็มีบ้านของเรานะ บ้านของเรามันก็ยังปลอดภัยนะ ถ้าไม่มีแสงสว่างเราก็จุดเทียนของเรา เราหาความสว่างไสวจากความสามารถของเรา เรากำหนดพุทโธ พุทโธ เราพยายามไปพักอยู่ในใจของเรา

ถ้ามันพักได้ สุขทุกข์มันอยู่ที่ใจ ไม่มีใครเอาความสุขความทุกข์ เอาความดีความงามมาให้เราได้หรอก เราทำบุญกุศลมันก็เป็นอามิส อามิสนอกใจ อามิสเพราะมีเจตนา ปฏิสนธิ วิญญาณ ภวาสวะ ภพ เวลามันมีความรู้สึกรู้จักคิด มีเจตนามันเป็นขั้นๆทั้งนั้นแหละ มันแสวงอารมณ์ มันอยู่นอกบ้าน พอนอกบ้านเขาแสวงหามา พอแสวงหามาเพื่อบ้าน แสวงหามาเพื่อความมั่นคงของเรา เราทำบุญกุศล ทำต่างๆ มันเป็นอามิสทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าเวลาเรากำหนดพุทโธของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา เวลามันเข้าสู่สัจจะ เข้าสู่ความจริงมันเข้าสู่บ้านของเรา

ถ้ามันเข้าสู่บ้านของเรา สัมมาสมาธิ สุขทุกข์ไม่มีใครจะหิบบิ้นให้เราได้ สุขทุกข์ เวลาทำบุญกุศลเรามีความสดชื่นด้วยกุศลของเรา กุศลของเรามันก็เป็นประเพณีวัฒนธรรมไง คุณติ ที่ไหนเขามีงานรื่นเริง ที่ไหนเขามีกิจกรรม เราไปร่วมกิจกรรมกับเขาเราก็มีความสุขไปกับเขา ที่ไหนเขามีแต่ความเศร้าสร้อย ที่ไหนเขามีแต่ความทุกข์ เราไปอยู่ในสังคมนั้นเราก็ทุกข์ไปกับเขา

นี่ก็เหมือนกัน มันคิดดี มันมีบุญกุศลของมัน มันก็ชื่นใจไปกับเขา เวลามันทุกข์มันยาก เวลามันทุกข์มันร้อนขึ้นมา จิตใจก็เดือดร้อนไปกับเขา มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้นแหละ แต่เพราะเราก็อำมา เราเลือกเอา เราเลือกทำแต่คุณงามความดีของเรา มีสิ่งใดนะ โลกเขาจะเดือดร้อน โลกเขาจะทุกข์จะยาก เขาจะแสวงหาแต่สิ่งที่เป็นภัยของเขา นั่นก็เรื่องของเขา เราจะทำคุณงามความดีของเรา เราพยายามสร้างกุศลของเรา พยายามทำของเราเพื่อ เพื่อให้อัจฉริยะมันเป็นสาธารณะ ให้อัจฉริยะมันยอมรับสิ่งต่างๆ

ถ้ามันยอมรับขึ้นมามันยอมรับ ยอมรับเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝาก ฝากศาสนาไว้กับอุบาสก อุบาสิกา ฝากศาสนาไว้กับภิกษุ ภิกษุณี เขาฝากไว้ ฝากไว้แต่นี้ไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริง ฝากไว้แสงสว่างนั้น แสงนั้นออกจากหน้าต่างนั้น แสงนั้นออกมาเพื่อความชุ่มชื่นของเรานั้น แต่เราจะเอาความจริงของเราขึ้นมา เราเอาความจริงเราต้องเข้าสู่สัจจะ เข้าสู่บ้านสู่เรือนของเรา เข้าสู่ภวาสวะ เข้าสู่ภพ เข้าสู่ใจของเรา ถ้าเข้าสู่ใจของเรา เราตั้งสติของเรา บริกรรมของเรา พุทธโธของเรา เราทำความจริงของเรา

มันจะทุกข์มันจะยาก มันจะทุกข์ยากแค่ไหนมันก็พอใจทำ มันจะทำ มันจะทำไง จะทำเพราะเรามั่นใจไง เรามั่นใจจากแสงสว่าง จากแสงนั้น จากชื่อเสียง จากเกียรติคุณของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น จากเกียรติคุณจากความเป็นจริง มันมีร่องมีรอย เราก็อำมาจริงของเรา เราเอาจริงของเรา ในสมัยปัจจุบันนี้เราก็อำมาเห็นร่องเห็นรอยอยู่ ท่านเปิดทางไว้ให้ ในเมื่อมันเป็นถนนสาธารณะมันก็มีถนนหนทาง ถนนหนทางของท่าน เรายังทำไม่ได้เราก็อำมาเห็นร่องเห็นรอย เห็นถนนหนทางนั้นเราก็อำมาพอใจ แต่มันไม่ใช่ถนนของเรา

ถ้ามันจะเป็นถนนของเรา มรรคโคตทางอันเอก ถ้าเราทำของเราเราก็อำมาของเรา เราก็อำมาสติปัญญาของเรา เราก็อำมาค้ำบริกรรมของเรา ใช้อำมาบุญบารมีของเรา มันจะทุกข์มันจะยากขนาดไหนเราก็อำมาทำ งานอย่างอื่นทำมาแล้วทั้งนั้น เวลางานที่เป็นความจริงกับใจนี้มันทำไม่ทำไม่ได้ ถ้ามันจะทำขึ้นมามันพอใจ ถ้าพอใจทำกำหนดพุทธโธ ลมหายใจเข้านี้กพุทธ ลม

หายใจออกนึ๊ก โธ นี่พูดถึงผู้ที่ปฏิบัติใหม่ แต่คนที่ทำมีความชำนาญแล้วกำหนดจิตมันสงบได้เลย มีกำหนดขึ้นมา กำหนดขึ้นมา

อ้าว ถ้าอย่างนี้จิตทำไมใช้ไม่ได้ล่ะ จิตมันเป็นความผิด กำหนดอย่างนั้นได้อย่างไร ก็มันพุทโธจนชำนาญ คนชำนาญในวิธี ถ้าคนชำนาญแล้วเขาจะเห็นประสบการณ์ เขาจะรู้ประสบการณ์ของเขา ถ้ากิเลสมันพอกพูน กิเลสมันจะทำให้เราเหลวไหล พุทโธเลย เพราะพุทโธเราเคยพุทโธอยู่แล้วไง คูสิ เวลาเรากินอาหาร เราหยิบถ้วยหยิบจานเราก็ดักข้าวใส่จาน เราก็มักับข้าวใส่ ก็กินได้ทุกที นี่ก็เหมือนกัน จนชำนาญ

นี่ก็เหมือนกัน จิตถ้ามันปกติมันมีความชำนาญ กิเลสไม่พอกมัน มันกำหนดได้เลย กำหนดให้สงบได้ แต่ถ้ามันไม่ได้ก็พุทโธ มันทิ้งไม่ได้ มันทิ้งไม่ได้เพราะอะไร เพราะเวลาข้าวหมดหม้อล่ะ คนอื่นเขาตักไปหมดแล้วไม่มีข้าวเลย เราเอาจานมาจะตักข้าวที่ไหน เราก็ดอง ขวนขวายหาข้าวมาใส่จานเราให้ได้ ถ้าขวนขวายก็พุทโธไป งานเปล่าๆ กินไม่ได้ มันต้องมีอาหารของมัน ถ้ามันมีอาหารมันก็พอใจของมัน ถ้าอาหารมันเหลือเพื่อมันกินอะไรก็ได้ แต่ถ้าอาหารไม่มี อาหารไม่มีมันก็ต้องขวนขวายหามาใส่มัน

นี่ก็เหมือนกัน เวลากำหนดพุทโธ ถ้ามันพุทโธชำนาญ อาหารมันเหลือเพื่อ อย่างไรก็ตามมันก็สงบ แต่ถ้าอาหารมันขาดแคลน ข้าวยากหามาแพงไม่มีมันขาดแคลนเราก็ดองแสวงหามาสิ่งนั้น จิตใจของเราเวลาชุ่มชื่นดีงามมันฟูมเฟือย แต่เวลาจิตใจของเรามันขาดตกบกพร่องมันก็ต้องมีสติ ขวนขวายหามา พุทโธ พุทโธ พุทโธ ธรรมมันได้ ชำนาญในวิธี ถ้าชำนาญในวิธีสมาธิมันอยู่กับเราจิตมันตั้งมั่น นี่ไงเข้าบ้านของเรา เข้าบ้านแล้วเราเข้าบ้านของเรา แล้วเราจะหาแสงสว่าง หาความอบอุ่น หากุณงามความดีของเราล่ะ

ถ้าเป็นสมาธิแล้ว จิตใจที่เป็นสมาธิแล้ว คนเรามันทุกข์มันยาก มันตะเกียกตะกายมา มันทุกข์มันยากขนาดไหน มันได้ที่พักที่ผ่อน ที่อาศัยของมันมันซาบซึ้งนั้ คนไม่เคยทุกข์ไม่เคยยาก มันก็ไม่เห็นคุณค่าของทรัพย์สมบัติ คนที่มันทุกข์มันยาก เวลามันแสวงหาทรัพย์สมบัตินั้นมามันจะประหยัคมัธยัสถ์ มันจะรู้จักดูแลรักษา เพราะทรัพย์สมบัตินั้นมันจะดำรงชีวิตนี้ไป

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจที่มันเศร้ามันหมอง จิตใจที่มันทุกข์มันยาก มันลำบากลำบากของมันมา มันทุกข์ยากมาก ทุกข์จนเป็นความชินชา ทุกข์จนฟ้าปิด จนมืดไม่มีทางออก ทุกข์อยู่อย่างนั้นแหละ แล้วเวลาจะพูดปฏิบัติสัมพันธ์ต่อกันก็บอกเลย แสงสว่างอย่างนั้น ความรู้อย่างนั้น ธรรมะ

ลัจจะเป็นอย่างนั้น พวกไปโดยเลื่อนลอย เพราะพวกไปโดยเลื่อนลอย มันไม่มีที่ไปที่ไป มันไม่มีเหตุมีผล ธรรมนั้นเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิ่งพุทธกาลลัจธรรมนี้อยู่ ๕,๐๐๐ ปี

เราศึกษามาปริยัติเข้มแข็ง เขาว่าการปฏิบัติจะเข้มข้นขึ้น การปฏิบัติจะเข้มข้นขึ้น แล้วปริยัติเข้มแข็งแล้วไปกอดมันไว้ใจ ไปกอดมันไว้เป็นของเราๆ เวลาบอกในภาคปฏิบัติมันก็บอก ว่าคำถ่อเขาเลย คำถ่อเอา เพราะคำถ่อคือมันไม่มีถนนหนทาง มันไม่มีความเป็นไป ถ้ามันคำถ่อเอา มันก็พูดคำถ่อเอา เขาก็เชื่อกันในความเป็นจริง เพราะ เพราะเขาอ้างอิง เขาอ้างอิงว่าสิ่งนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาอ้างอิงสิ่งนี้เป็นคุณธรรมของครูบาอาจารย์ของเรา เขาอ้างอิงกันไป ทีนี้พอมันอ้างอิง ชาวพุทธด้วยกันก็เชื่อ เชื่อเพราะมันเทียบเคียงเอาไป

นี่ไงกาลามสูตรไม่ให้เชื่อๆ ใจ แต่ถ้าเราจะปฏิบัติของเรา เราจะเอาความจริงของเรา เพราะเรามีครูบาอาจารย์อยู่แล้ว แล้วเราทำความจริงของเรา เรากำหนดพุทธโศกของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเราให้มันมีความสงบระงับเข้ามา มันรู้เอง ทุกข์ยากแสนเข็ญมันรู้ของมัน เวลามันพักขึ้นมาทำไมมันจะไม่รู้ ถ้าพักเสร็จแล้ว ถ้าจิตใจอ่อนด้อย นิพพาน เวลาเข้าบ้านของเรา เจอบ้านแล้ว เจอบ้านแล้วไม่ไปไหนแล้ว เราจะเกาะบ้านเราอยู่

ความเป็นจริงเราเกิดมาเป็นมนุษย์ มนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ โดยพลังงานของมันคือธาตุรู้ ธาตุรู้มันต้องส่งออกโดยธรรมชาติของมัน เวลาเรากลับไปพักสู่ธาตุรู้มัน ไปพักอยู่กวางสวะนั้น ไปพักอยู่ภพนั้น เป็นสัมมาสมาธิที่มันตั้งมั่น ธรรมคามันก็ต้องคลายตัวออกมา ไม่มีทางที่จะอยู่อย่างนั้นได้ เวลาเราเข้าไปอยู่ตรงนั้นด้วยความทุกข์ความยากแสนเข็ญที่เราพยายามทำของเราขึ้นไป พอไปถึงสู่จุดนั้น นี่คือนิพพาน เราได้ทำงานมาประสบความสำเร็จแล้ว เราทำมาเราอบแห้งต่างน้ำทุกข์ยากมาขนาดนี้ บัดนี้จิตใจเราได้สงบระงับ บัดนี้จิตใจเราได้ปล่อยวาง บัดนี้คือนิพพาน

เวลาจิตใจคนที่อ่อนแอ จิตใจของคนที่อำนาจวาสนาเท่านี้ แต่ถ้าผู้ที่เป็นครูบาอาจารย์ของเรา ท่านได้สร้างสมบุญญาธิการมา คุณิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ ท่านได้สร้างมาขนาดนั้น ใครจะยกย่องสรรเสริญ ใครจะเชิดชูอย่างไรท่านไม่เชื่อทั้งนั้นแหละ เพราะท่านเอาความจริงอันนี้ เวลาเราพยายามของเรา พยายามทำความสงบของใจของเราเข้ามา เวลาจิตมันเข้าไปสู่ความสงบระงับนั้น มันเข้าไปสู่ธาตุรู้ พอเข้าไปสู่ธาตุรู้มันแว้งว้าง มันมีความ

รมเย็นเป็นสุข มันอิมพอในตัวของมัน มันอิมพอเพราะอะไรละ มันอิมพอเพราะพุทธานุสติ มันอิมพอเพราะมันมีคำปริกรรม

สิ่งที่มันปริกรรมจนมันอิมเต็มของมันขึ้นมา โดยสัจจะความเป็นจริงมันก็เข้าไปสู่ธาตุรู้ นั้น เพราะมันปล่อยวาง มันคลายตัวออกสิ่งที่มันเสวย มันคลายตัวออกธาตุ ๔ และขันธ ๕ ที่มันรับรู้ นั้น มันเข้าไปสู่สัจจะ เข้าไปสู่ความจริง สัจธรรมที่มันมีอยู่ ที่นี้มันเข้าไปสงบระงับ แต่เพราะความอ่อนค้อย เพราะอำนาจวาสนาแค่นี้ก็บอกว่านี่คือนิพพาน แล้วนิพพานธรรมคาธาตุรู้ มันต้องส่งออกเป็นธรรมคา พอเวลามันส่งออกมา มันก็ส่งออกมาสู่ขันธ ๕ มันส่งออกมา มันเสวยไป อายตนะมันกระทบมันก็ส่งออกมาเป็นธรรมคา

พอมันส่งออกเป็นธรรมคา อ้าว นิพพานทำไมมันไหลออกมาละ นิพพานทำไมมันไป กอบโกยเอาแต่ความทุกข์มาอีกแล้ว นิพพานไปไหน แล้วจะเริ่มต้นอย่างไรใหม่ เริ่มต้นเมื่อก่อน เราเคยทำได้มันก็จินตนาการค้นหาซ่อนค้นหา แต่เดิมเรายังไม่ได้สัมผัส เรายังไม่มีสิ่งใด สิ่งที่เป็นมันเป็นประโยชน์กับเรา เราก็ยังเชื่อมั่น ธรรมจากหน้าตานั้น มีแสงสว่าง มีความเชื่อ มีความมั่นคงนั้น เราก็อาศัยสิ่งนั้นกำหนดพุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้าไปถึงความสงบอัน นั้น

เพราะเรายึดมั่นสิ่งนั้น แต่พอเราเข้าไปสัมผัส เราไปถึงธาตุรู้ของเรา เราเข้าไปสู่สัมมาสมาธิของเรา เราไปรับรู้สิ่งนั้นเอง เป้าหมายมันก็เอาสู่ธาตุรู้ นั้น จะเอานั้นให้ได้ มันเคยสงบมันต้องทำให้ได้ มันจะเป็นความจริง ค้นหาซ่อนค้นหา จนกว่าเป็นความจริงว่า อ้อเราเคยผิดพลาดมามากแล้ว ทำอย่างไรก็ล้มลุกคลุกคลานไม่เป็นความจริงเสียที ก็วางสิ่งนี้แล้วกลับไป พุทโธไปสู่พุทธานุสติไปสู่เหตุ ไปสู่เหตุ

มันต้องมีเหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ พอมันกลับไปสู่พุทโธ กลับไปสู่ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะคำปริกรรมจิตมันก็เกาะอยู่ที่นั่น เกาะอยู่ที่นั่นมันละเอียดเข้าไปๆ มันก็เข้าไปสู่ธาตุรู้ ไปสู่สัมมาสมาธิ ถ้ามันทำเป็นชำนาญในวสี ชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าออก การเข้าออก อย่างนี้มันก็เข้าสู่สมาธิ เข้าสู่บ้านของเราเท่านั้นแหละ ถ้าเข้าสู่บ้านแล้วเรารักษาของเราด้วยความชำนาญ แต่ด้วยความชำนาญ ชำนาญต้องทำด้วยอำนาจวาสนา ด้วยคนที่มีสติปัญญา นะ แต่คนไม่มีสติปัญญา มันจับต้นชนปลายไม่ถูก เวลามันสัมผัสมันมันเป็นมาเอง

เวลาสัมหล่นมันเป็นมาเอง คุณติ ดาวตก ดาวตกใส่เท้า แล้วทำอย่างไรจะให้มันเจออีกล่ะ อยู่ หาทางไปไม่เป็น เพราะมีครู มีอาจารย์ มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มีความศรัทธา มีความเชื่อ จากที่เป็นหลักชัยของเรา ท่านสอนไว้ ท่านบอกไว้ ท่านวางแนวทางไว้ เราก็พยายามทำของเรา ขึ้นไป ทำอยู่อย่างนั้นแหละ พอสิ่งที่ว่าตัดหาซ้อนตัดหา เคยได้ เคยได้เคยเป็นมันก็ว่าง แล้ว กลับไปที่พุทโธ กลับไปที่สติ กลับไปที่ปัญญาอบรมสมาธิ มันเข้าสู่ความสงบนั้น ถ้าเข้าสู่ความสงบนั้น รักษาสิ่งนี้

สิ่งนี้ไม่ใช่นิพพาน สิ่งนี้เป็นสัมมาสมาธิ แล้วรำพึงไปให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันจะมีถนนหนทาง มีตรอก มีชอก มีชอย มีการดำเนินไป เห็นกายเห็นอย่างไร ถ้าเห็นกายมันลุ่มลุกคลุกกลาน เห็นไม่ได้ เหมือนกับเราหาบน้ำมา เราแสวงหาบน้ำมา เราได้น้ำมาภาชนะหนึ่ง เราเทินไว้มันไปไหนไม่ได้ น้ำเต็มอยู่ ขยับไม่ได้มันจะกระฉอก มันจะหก น้ำมันจะไปไหนล่ะ

เป็นสัมมาสมาธิ พอสัมมาสมาธิแล้วอยากจะน้อมไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นแล้วมันทำอย่างไร มันจะกระฉอก มันจะกระฉอกไปจากภาชนะนั้น แล้วทำอย่างไร ลุ่มลุกคลุกกลานอีก แต่ถ้าคนที่เขามีความชำนาญของเขานะ น้ำก็หามา หามาเพื่อดื่ม เพื่อกิน เพื่อใช้ เพื่อสอย หามาแล้วมันต้องใช้ต้องสอยไป ถ้าใช้สอยขึ้นมามันก็สะอาดบริสุทธิ์ในร่างกาย เราทำความสะอาดสิ่งใดนั้นก็สะอาด เอามาทำเป็นอาหาร น้ำนั้นก็จะเป็นอาหาร เอามาดื่มเราก็ได้ ดื่มน้ำนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ได้สัมมาสมาธิแล้วเรามีความชำนาญ เราน้อมไปเห็นกาย ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้ามันใช้ประโยชน์ขึ้นมา แล้วมันแยกแยะขึ้นมา มันมีทางไป มันมีถนนหนทางของมัน มันมีทางไปของมัน ไม่ทำสมาธิ ไม่ทำความสงบของใจเข้ามา มันก็บอกว่า แสงจากหน้าต่าง แสงธรรมจากหน้าต่างนั้นเป็นของครูบาอาจารย์ เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันคุ้มครองดูแลเรา

เราเป็นชาวพุทธเราได้มีคุณธรรมอย่างนี้มา มันก็เป็นความจริงมาแล้ว มันคำต่อเอาหมดเลย คำต่อคือมัน โศดข้าม มันข้ามสิ่งที่เป็นความจริงไป ถ้ามันข้ามสิ่งที่เป็นความจริงไปมันจะเอาอะไรมาเป็นความจริงในใจดวงนี้ล่ะ แต่ที่ครูบาอาจารย์ท่านทำของท่านเป็นความจริงนั้นเป็น

ของท่าน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของเราก็เป็นของเรา

ถ้าของเรา เราก็พยายามทำของเราขึ้นมาให้มันสงบระงับเข้ามา สงบระงับเข้ามา ถ้าสงบระงับเข้ามามันเป็นความจริงของเรา เรามีบ้านมีเรือน มีบ้านมีเรือนขึ้นมา เราเข้าบ้านเข้าเรือนเรา ถูกต้อง เราเข้าสู่ใจเราถูกต้อง ใจของเราที่มันทุกข์มันยาก มันอาบเหงื่อต่างน้ำ มันทุกข์มันยาก ขึ้นมามันทุกข์ยากกับโลกเขา โลกเขาเป็นวิชาชีพ เป็นสิ่งที่หามาดำรงชีวิต สิ่งนี้มันก็เป็นหน้าที่การงานของเรา เราก็ทำ แต่ทำเสร็จแล้วเรามีสติปัญญา

เราเป็นชาวพุทธใช่ไหม ชาวพุทธเกิดมาถ้ามีอำนาจวาสนาไม่เหยียบแผ่นดินผิวดินผิวดินต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมา คั่นคว่ำหาหัวใจของเราให้เจอ ถ้าคั่นคว่ำหาหัวใจเจอ คุณดี ถ้าคั่นคว่ำหาหัวใจเจอ แล้วใจของเราเราน้อมไปให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถ้าเห็นตามความเป็นจริง น้ำใจๆ สิ่งที่เราเห็นน้ำที่มันมีความร่มเย็นเป็นสุข เราน้อมไปเพื่อเป็นประโยชน์ ไม่ใช่ได้น้ำมาเราก็กักน้ำไว้เลย น้ำนี้ของฉัน กักเก็บไว้ไม่ใช่ประโยชน์อะไร หิวกระหายก็ไม่กิน หิวกระหายก็ไม่ดื่ม

น้ำกับเราหามา มันก็ไม่รู้จักดื่มกินนะ น้ำเอามาแล้วจะด้วยอาบเหงื่อต่างน้ำมา ร่างกายนี้มันทุกข์มันยาก แดดมันร้อนไปหมด เหงื่อไหลไคลย้อยมันก็ไม่เอามาชำระล้างร่างกายมัน มันบอกว่าเก็บน้ำไว้เพราะหามาทุกข์มายาก มันก็ไม่ยอมใช้ของมัน ทำอะไรมันไม่ทำหมดเลยเพราะมันแสวงหา นี่คือนิพพานใจ มันสงบระงับ มันเป็นนิพพานใจ แต่คนที่เขาเป็น น้ำนั้นมาก็หามาใช้มาสอย

ถ้ามันเห็นกาย เห็นกายก็พิจารณากายไป ถ้าเห็นจิต เห็นธรรมเราก็พิจารณาของเรา แยกแยะของเราขึ้นมา ถ้าแยกแยะขึ้นมา การแยกแยะนั้น ในบ้านของเรา ในบ้านของเราเนะ ถ้าบ้านที่สมบูรณ์มันจะมีครัว มีห้องนอน มีห้องน้ำ มีทุกอย่าง อย่างในบ้านนั้น นี่ก็เหมือนกัน คำริชอบงานชอบ เพียรชอบมันมีการทำของมัน ธรรมจักรมันจะหมุน บ้านเราสมบูรณ์ บ้านของเรา เรามีบ้านของเรา เราไม่มีห้องน้ำห้องท่า เราจะไปจับไปถ่ายที่ไหน เราจะไปจับไปถ่ายที่ไหนก็เราไม่มี

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจถ้ามันทำความสงบของใจเข้ามา มันไม่สำรอก มันไม่คายกิเลสออกไป มันไม่มีอะไรคายออกไป แล้วมันจะอยู่อาศัยได้จริงได้อย่างไรละ ถ้ามันอยู่อาศัยไม่ได้

ไปอยู่ในบ้านก็ไปทุกข์อยู่นั้นแหละ ไปอยู่นั้นก็ไปอั้นตื้ออยู่นั้นแหละ ไปอยู่ในบ้านแล้วอึดอัด
 ซัดซ้องไปอีก อยู่ข้างนอกก็ทุกข์ก็ยาก อยู่ข้างนอก อยู่ข้างนอก ถ้าจิตใจดวงใจไม่มีสัมมาสมาธิ
 ไม่มีที่อยู่ที่อาศัย ถ้าใครทำสมาธิขึ้นมาได้ก็มีบ้านมีเรือนหลังหนึ่งไว้ให้หลบแดดหลบร้อนให้ได้
 ที่พักอาศัย

อยู่ข้างนอกก็ทุกข์แสนทุกข์แสนยาก กระทบสิ่งใดมีแต่ความทุกข์ความยาก ถ้ามีความ
 เชื่อมั่น มีศรัทธาความเชื่อ มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะเป็นแนวทางของเรา เราก็พยายามทำของเรา
 ทำของเราจนเราหาบ้านเราเจอ เราเข้าบ้านของเราได้ พอเข้าบ้านได้ อยู่ข้างนอกก็อึดอัดซัดซ้อง ก็
 ทุกข์ก็ยาก พอเข้าบ้านเข้าไปใช้ปัญญาไม่ถูกต้อง ทำให้เป็นกรรมจักรขึ้นมา ให้เป็นกรรมโอสถ
 ขึ้นมา ให้เพื่อสารถคายกิเลสออกมาก็ทำไม่ได้อีก อยู่ข้างนอกก็ทุกข์ เข้าสู่ใจของตัวเองก็ทุกข์
 แล้วมันจะไปทางไหนล่ะ มันจะไปไหนล่ะ มันจะไปอย่างไร

มันจะไป มีครูมีอาจารย์ มีตรอก มีชอก มีชอย ในบ้านของเราก็มีบันได มีห้องมีหับ จะ
 เข้าห้องนั้น ออกห้องนี้ จะเข้าอย่างไร ห้องนี้ลั่นกุญแจไว้เข้าไม่ได้ ห้องนี้ก็เก็บไว้ถนอมรักษาไว้
 ห้ามคนอื่นใช้ มีห้องน้ำมีห้องท่า มันมีอยู่แล้ว มรรคมันมีอยู่แล้ว มรรคมันมีอยู่แล้วเพราะอะไร
 เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าธรรมจักร

ธรรมจักรมันเกิดมาจากไหนล่ะ ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสารถคายกิเลสออกมันก็มาทำเป็นจริงขึ้นมา ตบะธรรม สัจธรรม
 อริยสัจ สัจจะความจริงมันมีอยู่ แต่เรารู้มันไม่ได้ เราทำของเราขึ้นมาไม่ได้ มันจะใช้คำถ้อยเอาไป
 จะเอาโดยรวบรัดใจ ถ้าคนเขาทำอย่างนั้น ใจพวกนั้นมันทุกข์มันยาก เราไม่ต้องทำอย่างนั้น
 หรอก ถ้าไม่ทำอย่างนั้นมันก็ไม่ได้ ไม่ทำอย่างนั้นมันก็ไม่มีขึ้นมา แต่เขาทำอย่างนั้นมันทุกข์มัน
 ยาก ทุกข์ยากมันเป็นความจริง

ปฏิบัติเป็นอย่างนี้ ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิบัติความจริง สัจธรรมมันเป็นแบบนี้ จิปาถะปฏิบัติถ้า
 มันง่ายมันก็ง่ายด้วยบุญกุศลของเขา ถ้าง่ายขึ้นมามันก็ต้องมรรค ๘ เหมือนกัน มันไม่มีหรอกง่าย
 โดยที่คำถ้อยง่าย โดยที่คำทำให้เขาทำเราไม่ทำ เราทำอย่างอื่นก็ได้ ใจนี้มันเป็นเรื่องของกิเลส
 บิดเบือน กิเลสมันครอบใจเรา เขาทำอย่างนั้นมันเป็นเรื่องทุกข์เรื่องยาก ทำไมเราต้องทำแบบนั้น
 คนที่ปฏิบัติไม่เป็นพูดอย่างนี้ทั้งนั้น ทำไมต้องปฏิบัติให้มันทุกข์มันยาก ทำไมต้องเป็นอัตตกลิม

ถาปนุโยค ทำไมไม่อยู่เฉยๆ แล้วมันขึ้นไปเอง ทำไมมันอยู่กับที่ ศึกษาแล้วก็รู้แล้ว รู้แล้วมันก็ต้องเป็นสิ ทำไมต้องทำลำบาก

ปริยัติ รู้แล้วถอดไว้แล้วได้อะไร แสงสว่างนั้นมันเกิดจากรัตนตรีัย เกิดจากพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึกเปล่งแสงประกายออกมา แต่ของเรานั้นไม่มี ของเรานั้นเป็นจริงตรงไหนล่ะ นึกเอา จินตนาการเอา เพราะ เพราะทฤษฎีมี ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามี เพราะเราศึกษา เราศึกษา เราเข้าใจในปริยัติ แล้วเราบอกเราทำอะไรก็ได้ให้มันเป็นแบบนี้

เราทำอะไรก็ได้ให้เป็นแบบนี้ คำถ่อเอา พุงแหลมเอา จะโรยตัวเอามา จะเข้าหน้าต่างนั้นให้ได้ ดิคำแพง ดิคอวิชา เพราะ เพราะอวิชาความไม่รู้มันฉ้อฉล มันฉ้อฉลใจเรา มันฉ้อฉลว่าทำอย่างนั้นได้ แต่คนที่เขาทำความเป็นจริง คุณิ กรรมฐานเรา ครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านปฏิบัติมาด้วยความจริงของท่าน ที่ท่านทุกข์ยากอย่างนั้นมา ถ้าบอกว่าก็เรื่องของท่าน ท่านทำก็ทำของท่านไป ท่านทำของท่าน ท่านได้ความจริงของท่าน ท่านมีคุณธรรมในใจของท่าน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข มันร่มเย็น บ้านหลังนั้นเรืองแสงสว่างไสวเหมือนดวงอาทิตย์ ดวงอาทิตย์ให้พลังงานในจักรวาลนี้เลย ครอบงำไปทุกบ้านทุกเรือนเลย แล้วมันเป็นความจริง แล้วของเราเราก็จินตนาการว่าดวงอาทิตย์ซ้อนกันไง เราก็จะมีอีกดวงหนึ่งไง ดวงอาทิตย์มี ๒ ดวง ๓ ดวงไง มันจะเผาโลกนี้ให้บรรลัยไปเลยไง มันเป็นดวงอาทิตย์ของอวิชา ดวงอาทิตย์ของกิเลส มันไม่มีอยู่จริง ถ้ามันมีอยู่จริงเราทำของเราขึ้นมาสิ

ด้วยกิเลสมันฉ้อฉล มันฉ้อฉล มันทำลายเรา แต่ด้วยทสิฐิมานะ ด้วยอวิชากลับภูมิใจ กลับภูมิใจว่าพวกเราทำง่าย พวกเราประพฤติปฏิบัติด้วยความเป็นจริง พวกที่เขาปฏิบัติที่ทุกข์ที่ยากนั้นนะ พวกนั้นพวกที่ไม่มีอำนาจวาสนา พวกนั้นเป็นพระกรรมฐาน พระกรรมฐานต้องมาพุทโธ พุทโธ พุทโธมันเสียเวลา เวลาใช้ปัญญาที่ใช้ปัญญาโดยไม่ศึกษา ใช้ปัญญาโดยไม่ศึกษาจากพระไตรปิฎก ไม่ศึกษาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มองข้ามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ไปเชื่อสาวก สาวกะ ไปเชื่อตามๆ กันมา ไม่ได้เชื่อตามความเป็นจริง

นี่ใจอวิชา ใจกำแพงมันไปกันไว้ แล้วบอกว่าเพราะเราเป็นชาวพุทธแท้ เราศึกษามาจากพระไตรปิฎก เราศึกษามาจากต้นขั้วเลย แล้วก็รัตนตรีัย เรื่องแสงเงา แล้วเราละจะพุ่งเข้าหน้าต่างนั้น จะทำให้เข้าหน้าต่างนั้น โดยการกีฬา โดยเล่นกีฬาเตะเข้าหน้าต่างนั้นเลย มันเป็นไปได้

หรรอ กมันไม่มีอยู่จริงในความเป็นจริงง แต่มันมีอยู่ในความจำของเขา มันอยู่ในความรู้สึกนึกคิของเขาคที่เขาคินตนาการกันขึ้นมคแล้วบอกต่อๆ กันมค แล้วก็เชื่อว่าไม่ต้องทุกข้ไม่ต้องยาก

ไม่ต้องไปทำให้ล่ำบาคขนาดนั้น ทำประสาเรานี้แหละ มันเป็นกระเสของกิเลสที่มันสร้างขึ้น แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะมันมีถนนหนทาง มันมีเข้าตามตรอก ออกตามประตู ถ้เข้าตามตรอก ออกตามประตูมันเป็นอคตุคา หิ ออคตุโน นาโถ มันเป็นสัจจะ สัจจะเพราะมันเป็นสันทิฏฐิโกกับใจคองนั้น เราคทุกข้โหิม อยู่ข้างนอกใจเป็นเจตนา เป็นเจตลิกต้งๆ ก็ทุกข้ พยายามกำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ต้งแต่ขณิกสมาธิ อุปะการสมาธิ อัปปะนาสมาธิ ถึงอัปปะนาสมาธิมันมีความสุขะ มันสัคแต่่วา สงบระงับ

มันเป็นความมหัศจรรย์มาก สัคแต่่วารู้ เราคเกิดมามีกายกับใจ หัวใจมันสงบระงับเข้าไปสู่ฐิติจิต มันปล่อยวว่างกายนี้ มันเว้งว่าง มันมหัศจรรย์มาก แล้วทำอย่งไรต่อไปละ ออกมค ถ้มันคลายตัวออกมค ถ้เราใช้ปัญญาไม่เป็นมันก็ทุกข้ ทุกข้เพราะอะไร ทุกข้เพราะวามันได้สมบัติมาแล้วทำหลุดมือไป มันได้ความสงบระงับมา แต่มันจะทรงไว้อย่งไร เราคจะหาอย่งนี้ไว้อย่งไร

อยู่ข้างนอกก็ทุกข้ อยู่ข้างในก็ทุกข้ ทุกข้เพราะอะไร คนทุกข้คนจนมันก็ทุกข้ประสาคนทุกข้คนจน ไอ้คนที่มั่งมีศรีสุขก็ทุกข้แบบคนมั่งมีศรีสุขนั้นละ แต่ถ้ามันมีครูบาคอาจารย์ของเราคเราคใช้สติปัญญาออกใช้วิปัสสนา ออกให้รู้จริงเห็นจริงในสังขธรรมนั้นในสติปัญฐาน ๔ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ทำให้มันเป็นจริงขึ้นมา ในบ้านในเรือนของเราคจะมีห้องมีหอ เราคจะคิดแสงโซล่าเซลล์ เราคจะมีสิ่งเก็บพลังงานนั้นไว้ แล้วมันจะมีแสงสว่างในนั้น มีพลังงานใช้ทุกๆ อย่งเลย เวลาคมรรคมันเคลื่อน คาริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ธรรมจักรมันเคลื่อนไป สัจจะมันมีอยู่จริง มีอยู่จริงแต่เราคทำจริงหรือเปล้ละ

ถ้ามันทำจริงขึ้นมา มันจริงขึ้นมามันก็มีง มีตรอก มีชอก มีชอย มีประตูเข้าทางประตูเข้าตามตรอก ออกตามประตู เข้าไปแล้วเราคพัฒนาใจของเราคด้วยมรรค ค้วยการกระทำของเราคบ้านเราคมันจะสะอาดบริสุทธิ์ มันจะมีแสงสว่างในบ้านของเราค เราคไม่ต้องอาศัยแสงสว่างจากที่ไหนด ค้วยความศรัทธาณะ ศรัทธาคความเชื่อในพุททศาสนา แก้วสารพัคณิก พระพุทท พระธรรม พระสงฆ์ เราคก็ศรัทธา เราคก็มีความเชื่อ เราคก็ขวนขวาย ก็มีการกระทำ ทำเราคขึ้นมาค้วยความจริงขึ้นมา

พอมันเป็นความจริงขึ้นมา ในบ้านในเรือนของเราคือในใจเรานั้นละ ในบ้านในเรือนคือในหัวใจ แต่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะมีครูบาอาจารย์ของเรา ในใจของท่านเป็นธรรมชาติ มันเรืองแสง มันมีความจริง เราก็เชื่ออันนั้นไง เราเชื่ออันนั้น เราอาศัยสิ่งนั้นมันเป็นที่พักอาศัย แล้วถ้าเราอาศัยแต่สิ่งนั้น อาศัยแต่แสงธรรมจากหน้าต่างนั้น หน้าต่างธรรมๆ ของครูบาอาจารย์ หน้าต่างธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราก็คาดหมาย เราพยายามจะเข้าทางตรง เข้าทางตรง

ความจริงความตรงมันไม่มี จะเข้าทางตรงหน้าต่างนั้นเข้าอย่างไร เพราะมันมีวิชา มีความไม่รู้เป็นกำแพงขวางกั้นอยู่ แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติมา เริ่มต้นกลับมาตั้งแต่มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ตั้งแต่เรากลับมาทำของเรา ตั้งแต่บริกรรมพุทโธ พอจิตมันสงบเราก็มีข้อวัตร มีมรรคโคมีทาง มีทางให้จิตใจก้าวเดิน มีทางที่มันจะเป็นจริงขึ้นมา ไม่ใช่จินตนาการขึ้นมาว่าไม่ต้องทำแบบนั้น ทำไมต้องทุกข์ต้องยากแบบนั้น สู้มาทำแบบเราดีกว่า แบบเราแบบเราแบบกิเลส แบบเราแบบที่มันคิดขึ้นมาเอง แบบเราที่ไม่มีเหตุมีผล แบบเราที่เลื่อนลอย แบบเราที่ไม่มีสิ่งใดรองรับ แต่ถ้ามีสิ่งที่รองรับ วิมุตตีสุข วิมุตตีสุขได้แต่ไคมา

เวลามันทุกข์มันยากไม่ต้องไปบอกว่าได้แต่ไคมา มันทุกข์มันยากเพราะอะไร เพราะมีกवासวะ มีภพ ที่ไหนมีจุดมีต่อม ที่ไหนมีภพ มันเศร้าหมอง มันฟ้องใส มันเป็นของมันโดยธรรมชาติของมัน แล้วพอมันส่งออก เวลาส่งออกจิตเดิมแท้ที่ฟ้องใส เวลามันส่งออก เวลาส่งออกมันส่งออก ส่งออกมันคลายตัวออก ทุกข์เข้าไปใหญ่เลย มันเสวยไปแล้ว ออกมาธาตุ ๔ และชั้น ๕ อวิชชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณัง ปัจจยาการของมัน มันส่งออกแน่นอน เข้าไปสู่ตัวมันเองมันก็ทุกข์อันละเอียด

เวลามันส่งออกมามันก็ทุกข์หาย ทุกข์หายทุกข์หาย ก็ทุกข์ทั้งนั้นแหละ แล้วสัจจะความจริงละ สัจจะความจริง สัจจะความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจจะความจริงในใจของครูบาอาจารย์เรา แล้วท่านสั่ง ท่านสอน ท่านบอกแนวทางเรา แล้วเราปฏิบัติเราเอาความจริงแบบนี้ มันจะเป็นปัจจัยจัดตั้ง เป็นสันติภูมิจุโกในใจของเรา ถ้าเราทำจริงของเราได้ แล้วเราจะกราบ หลวงตาเวลาท่านไปทำลายจุดและต่อมของท่านที่วัดคอยธรรมเจดีย์ กราบแล้วกราบเล่า กราบแล้วกราบเล่า

กราบใครนะ กราบสักธรรม สิ่งทีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้ง แล้วเวลาท่านรู้แจ้งธรรมะเป็นอย่างนี้หรือ ความเรืองแสงในใจมันเป็นอย่างนี้หรือ แสงหามานานหาสักธรรมๆ สักธรรมมันอยู่ไหน สักธรรมมันอยู่ไหน แสงหามาตลอด บัดนี้มันสว่างโพลงในกลางหัวอกนี้ สว่างโพลงในใจ ไม่ใช่หน้าต่างธรรมของใคร เป็นบ้านที่เรืองแสง เป็นสิ่งที่มันเป็นความจริงในใจ เพราะมีความจริงในใจอย่างนี้มันถึงมีความสว่างไสวเป็นหน้าต่าง เป็นสิ่งที่แสงนั้นมันส่งออกมาให้พวกเราได้ฟังอาศัย ให้พวกเราได้เห็นแนวทาง ให้พวกเราหวังฟังสิ่งนี้เพื่อเป็นประโยชน์กับเรา เอวัง